

СТАТУТ

Краєзнавчого Товариства.

Цього статуту затверджено по-
становою Центромекосо від
27 січня 1927 р. (протокол
№ 3, п. 3).

Нач. Адмінівідділу (підпис):

Невський.

Секретар (підпис):

Мойсеенко.

I. Загальні положення.

1. Краєзнавче Т-во має на меті:
  - а) всебічну допомогу радянському будівництву шляхом ви-
явлення та наукової обробки даних, що торкаються продукційних
сил.....округи (району) в широкому
розумінні цього поняття;
  - б) поширення відповідних відомостей про свій край і
в) збудження інтересу до вивчення його.

2. Для здійснення поставлених завдань Товариство:
  - а) заслуховує та обмірковує доповіді за своєю спеціальністю;
  - б) влаштовує прилюдні доповіді та лекції;
  - в) організує спостереження, збирання матеріалів, подорожі та
експурсії;
  - г) влаштовує музей, виставки та інші підсобні заклади;
  - д) утворює бібліотеку за своєю спеціальністю;
  - е) друкує свої праці;

Примітка: Зазначені в пункті 2 розділи, Товариство перево-
дить в життя на основі та в межах відповідних узаконень.

3. Товариство користується правами юридичної особи і має печатку
з написом: „_____ Краєзнавче Товариство“.

4. Товариство щорічно подає до НКО через Український Комітет
Краєзнавства звіт про свою діяльність, та в копії до Адміністративного
Відділу Окрвиконкому, що зареєстрував статут Т-ва.

II. Склад Товариства.

5. Членами Товариства можуть бути всі особи, що досягли 18 років,
не обмежені в правах по суду, що працюють в галузі вивчення місце-
вого краю, або виявили активне бажання працювати в цьому напрямку.

Примітка: За постановою Загальних Зборів членами Товари-
ства можуть бути особи й менш 18 рок., але такі особи не мають
права бути обраними до керуючих органів Товариства.

6. Першими членами Товариства з'являються члени-фундатори Т-ва. Нових членів обирають Загальні Збори Т-ва.

7. Вибуття з членів Товариства може мати місце або по заявлі самого члена, або за постановою двох третин наявного складу членів Т-ва, на випадок, коли член Т-ва зробить що-небудь, що порочить Т-во.

8. Списки членів Т-ва щорічно подаються до того органу НКВС, що зареєстрував статут Т-ва.

III. Кошти Товариства.

9. Кошти Т-ва складаються з:

- а) членських внесків та пожертв;
- б) допомог від урядових і громадських установ та організацій;
- в) прибутків від продажу видань, вхідної платні за лекції та ін.

IV. Збори Товариства.

10. Загальні Збори Т-ва скликає Правління, при чому збори поділяються на розпорядчі та чергові (наукові). Розпорядчі збори скликаються не менш одного разу на рік і дійсні при наявності на них не менш як $\frac{1}{2}$ всієї кількості членів, крім того, розпорядчі збори повинні бути скликаними за постановою Ревізійної Комісії або по заявлі не менш як 10 дійсних членів Т-ва.

Наукові (чергові) збори скликаються в міру потреби для обговорювання наукових доповідей і питань про біжучу діяльність Т-ва і дійсні при всякій кількості присутніх членів Т-ва.

11. Загальні Збори (розпорядчі):

- а) обирають Правління Т-ва й Ревізійну Комісію;
- б) розглядають і затверджують плани та проекти Правління;
- в) приймають і виключають членів Т-ва;
- г) встановлюють розмір членських внесків і терміни виплати їх;
- д) розглядають та затверджують звіти Правління й висновки Ревізійної Комісії;
- е) обговорюють і в разі потреби вносять зміни пунктів статуту.

Примітка: Прийняті зборами зміни в статуті йдуть на затвердження за встановленим порядком;

- ε) обговорюють питання про закриття Т-ва.

V. Правління та Ревізійна Комісія.

12. Правління Товариства є виконавчий орган його і обирається Загальними Зборами в складі 3 членів і 2 кандидатів, терміном на 1 рік.

Примітка: Перевибори членів Правління можуть бути переведені й до кінця терміну.

13. Правління Товариства:

- а) обирає зі свого складу голову, секретаря й скарбника;
- б) скликає Загальні Збори Т-ва;

- в) веде всю фінансово-господарчу відчитність і відповідає за майно й кошти Т-ва;
- г) складає плани роботи Т-ва й переводить їх в життя;
- д) підтримує зносини з Українським Комітетом Краєзнавства та іншими краєзнавчими організаціями;
- е) відчитується перед загальними зборами Т-ва.

14. Про склад Правління та про всі зміни в йому повідомляються органи Наркомосвіти та НКВС.

15. Ревізійна Комісія вибирається в складі 3 осіб терміном на 1 рік. Ревізійна Комісія має право завжди перевіряти фінансово-господарчу діяльність Правління Т-ва, але обов'язково на протязі року повинна зробити не менш як 2 ревізії.

16. Т-во може бути ліквідовано, як за розпорядженням відповідних урядових органів, так і за постановою Загальних Зборів Т-ва.

17. Т-во вважається припинившим свою діяльність в разі неподання до Наркомосвіти звіту про діяльність на протязі 3 місяців після скінчення відчitного року.

18. У випадку ліквідації Т-ва все майно передається в розпорядження Українського Комітета Краєзнавства при НКОсвіті.

Примітка: В разі, коли Т-во ліквідується за постановою Загальних Зборів, ліквідація Т-ва провадиться ліквідаційною комісією, що її обирають Загальні Збори. В разі, коли Т-во ліквідується за постановою органів влади, ліквідація провадиться цими органами.

Про порядок затвердження Статутів Краєзнавчих Товариств.

1. Реєстрація Статутів Краєзнавчих Товариств провадиться в міжурядницькій комісії в справі товариств і спілок (МЕКОСО) при адмінівідділах округових виконкомів на підставі постанови ВУЦВК і РНК УСРР від 7 жовтня 1925 р., що вміщена в Збірнику Узаконень та Розпоряджень Р.-С. Уряду України в ч. 75—76 від 5 листопаду 1925 р. під ч. 438 „Про порядок реєстрації товариств і спілок, що не мають на меті добувати прибутків, і про порядок догляду за ними“.

2. Особи, що бажають закласти краєзнавче товариство, повинні подати про те оплачену гербовим збором заяву до округової МЕКОСО, додавши п'ять примірників Статуту.

3. Нормальний Статут Краєзнавчих Товариств затверджено постановою ЦентрМЕКОСО, при Н.К.В.С. від 27 січня 1927 р., протокол ч. 3, п. 3.

4. В нормальному Статуті треба указати:

- а) в п. I і 3—назву Товариства;
- б) в п. 9а—розмір членських унесків.

5. Заяву про реєстрацію мають підписати не менш, як 10 фундаторів, підписи їх засвідчуються нотаріусом, але округова МЕКОСО може звільнити від засвідчення підписів при умові, що заяву підписують під-

час подання її до комісії, про що секретар комісії робить відповідний надпис про це на самій заяві.

6. В заяві належить зазначити:

- а) адреси фундаторів,
- б) де вони стало перебувають і
- в) чим трудяться.

7. Протягом місяця, відколи було подано Статут, округова комісія повинна винести свою постанову про реєстрацію Статуту або відмову в цьому.

8. Коли протягом місяця не буде винесено постанови про реєстрацію Статуту або про відмову в реєстрації, то фундатори мають право відкривати діяльність товариства.

9. Про реєстрацію Статуту комісія оголошує у місцевому офіційному органові друку. Суми, потрібні на переведення публікації, фундатори вносять до комісії.

10. Видатки Товариства на переведення реєстрації таким чином складають:

- а) оплата гербовим збором заяви,
- б) оплата публікації,
- в) у випадку попереднього підпису заяви фундаторами, не в присутності секретаря комісії.—видатки на нотаріальне засвідчення 10 підписів.

11. По затвердженні Статуту фундатори повинні повідомити про це Український Комітет Краєзнавства для включення даного Товариства в загальну мережу краєзнавчих організацій.

Положення про Методичне Бюро У. К. К.

I. Для організації методичної роботи в галузі краєзнавства і для планомірного розвитку її при У.К.К. засновується Методичне Бюро з п'яти чоловік, яких обирає і затверджує У.К.К.

II. Зміст роботи Методичного Бюро полягає:

1. В збиранні програмів та інструкцій виданих різними науковими та краєзнавчими організаціями та установами:

- а) з літературних джерел;
- б) від самих організацій та установ.

2. У виробленні:

- а) програмів

1) для Краєзнавчих Товаристств;

2) для гуртків різного типу;

- б) інструкцій

1) по питанням комплексового вивчення певних місцевостей;

2) з різних галузів краєзнавчої роботи.

Положення про мережу

3. В розгляді матеріалів,

4. В методичній консультації, що

щільно та і краєзнавчі гуртки і то

ІІ. Форми і засоби роботи М. Б. так:

1. Засідання М. Б., де провадиться:

а) планування роботи,

б) розгляд і затвердження програми

дничних матеріалів.

2. Праця окремих членів М. Б., осіб які завдані

вих і громадських установ.

3. Підготовка до видання різних методичних матеріалів.

4. Біжуче листування з місцями.

5. Використовування преси спеціальної, краєзнавчої та загальної

періодичної.

Положення про мережу кореспондентів У. К. К.

I. Мета мережі кореспондентів.

1. Вивчення умов і перспектив для розвитку краєзнавчої роботи по окремих місцевостях.

2. Створення низового краєзнавчого активу.

3. Поширення краєзнавчої роботи до найглуших закутків У. С. Р. Р.

ІІ. Організація мережі.

1. Кореспондентські пункти засновуються в тих місцях, де краєзнавчі організації ще зовсім слабі, або їх ще не закладено.

2. Кореспондента обирає У. К. К. з числа осіб, які виявили інтерес до краєзнавчої роботи й свідомі тих завдань, що на них покладаються Комітетом.

ІІІ. Обов'язки кореспондента.

1. Періодичне інформування У. К. К. про стан краєзнавства в районі.

2. Інформування У. К. К. про окремі моменти в житті району, цікаві в краєзнавчому відношенні (напр.: знайдення кістяків тварин давніх доб, знайдення історичних документів, масове з'явлення тих чи інших тварин або шкідників).

3. Освітлювання перед У. К. К. характерних особливостей свого району, що потрібують окремої уваги або детального вивчення.

4. Виконання доручень У. К. К.

ІV. Зв'язок між кореспондентом і У. К. К.

1. У. К. К. провадить біжуче листування з кореспондентами.

2. У. К. К. періодично надсилає до всіх кореспондентів загальні листи інформаційного та інструктивного змісту.

3. Для зв'язку використовується часопис У. К. К., де вміщаються відповідні матеріали, що торкаються кореспондентської роботи.

**енто Українського Комітета
краєзнавства.**

**І. К. про стан краєзнавства в районі.
знавчі осередки.**

доповіді на краєзнавчі теми (на яких засідя-
ях та з'їздах і хто виступав з ними).

Істоті про краєзнавство або цікаві з краєзнавчого
місцевих газетах або місцевих часописах. (Слід надси-
лавати назив, число газети й дату).

районі самостійно працює в справі вивчення місцевого краю
якій саме галузі. (Напр.: збирає мінерали, рослини, колекції комах,
стежить за погодою й веде записи; записує старі думи, перекази і ин.).

**ІІ. Інформування У. К. К. про окремі моменти в житті району, цікаві
в краєзнавчому відношенні.**

Програмом їх передбачити і охопити не можна. Тому кореспон-
дент повинен уважно приглядатися й прислухатися до всього, що його оточує
навколо. Приклади можуть бути такі: знайдення в землі великих
кісток колишніх тварин; з'явлення тварин, що досі не зустрічались у цій
місцевості; знайдення в землі старовинної зброї або посуду; знайдення
цикавих документів і т. ин.

**ІІІ. Освітлювання перед У. К. К. характерних особливостей свого
району, які потрібують окремої уваги або докладного вивчення.**

Кореспондент повинен уважно поміркувати над всім, що його оточує:
над тою природою, що є навколо, дає засоби для існування людини
ї впливає на це існування; над тою працею, що виростає в процесі
здобування та використування природніх засобів даної місцевості.
Нарешті над людською громадою, що склалася в процесі цієї спільної
праці: форми цієї громади, внутрішня структура, побут її, і все це в мину-
лому і сучасному. В наслідок уважного приглядання до оточення, коре-
спондент повинен виявити, чим даний район різиться від другого, що
в ньому є характерного, особливого.

Приклади можуть бути такі: в певному районі є багато глин, яких
використовують гончарі для простого посуду; є потреба і змога налаго-
дити гончарне виробництво за допомогою інструкторів кераміків для
підвищення продукції цього виробництва. Може бути район, де до цього
часу живо збереглися згадки і може деякі пам'ятки про кріпацтво, сва-
вілля панів і злідні селянства і т. ин.

Інформації У. К. К. про все це допоможе з одного боку стати
кореспондентові на правильний шлях у краєзнавчій роботі, з другого,
допоможе У. К. К. орієнтуватись в завданнях і перспективах краєзнавчої
роботи в даному районі.

Відповідальний редактор — *M. Криворотченко.*

**Державна
Наукова Бібліотека**

М. Короленко, Харків